

Ю.В. Чуб, канд. екон. наук, доцент
Сумський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Постановка проблеми. У сучасних умовах виробничої діяльності більшості підприємств типовим наслідком кризових явищ їх економічного розвитку стала гостра недостача необхідного обсягу виробничих запасів, що істотно позначається на ефективності їх господарювання. Тому одне із найактуальніших завдань у забезпеченні підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства на сучасному етапі – суттєве вдосконалення управління їх виробничими запасами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практичні і теоретичні питання організації бухгалтерського обліку на основі застосування ЕОМ досить ґрунтовно висвітлені у спеціальній літературі останніх десятиліть. Вагомий внесок у дослідження проблем обліку виробничих запасів зробили такі вітчизняні науковці як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.В. Мурашко, М.С. Пушкар, М.Н. Ткаченко та ін. Нагальним є вирішення проблеми підвищення інформаційного забезпечення управління виробничими запасами. Одним із основних напрямів вирішення проблемних питань є впровадження інформаційних технологій обробки інформації на підприємстві.

Формулювання цілей статті. Метою написання цієї статті є визначення ролі запасів у господарській діяльності та вирішення проблем організації їх обліку в умовах застосування комп'ютерної техніки.

Виклад основного матеріалу досліджень. Головною метою діяльності підприємства є створення конкурентоспроможної продукції з високими споживчими якостями, для виробництва якої потрібна раціональна організація виробничих запасів. Отже наявність менших за обсягом, але більш ліквідних запасів означає, що менша сума наявних фінансових ресурсів знаходиться в запасі. Накопичення великих запасів свідчить про спад активності підприємства. Великі понадпланові запаси призводять до заморожування оборотного капіталу, сповільненню його оборотності, в результаті чого погіршується фінансовий стан підприємства. У той же час недостатня кількість запасів також негативно впливає на фінансовий стан підприємства, через те, що скорочується обсяг виробництва продукції, зменшується сума прибутку.

В бухгалтерському обліку поняття «виробничі запаси» розглядається як придбані чи самостійно виготовлені вироби, що підлягають переробці. До них належать: сировина і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали [4].

Виробничі запаси – це важлива складова частина національного багатства країни. Матеріали – предмети, які є матеріально-речовою основою виготовленої продукції. Вони беруть участь у виробничому процесі одноразово і переносять свою вартість на кінцеву продукцію повністю [4].

Аналіз наявності та руху матеріальних цінностей є важливою ділянкою аналітичної роботи підприємства, що забезпечує контроль точності та об'єктивності обсягу реалізації і фінансових результатів діяльності підприємства.

Необхідними передумовами правильної організації обліку запасів на підприємствах є :

- 1) раціональна організація складського господарства;
- 2) правильне групування запасів;
- 3) розробка норм витрачання запасів.

Завданнями організації обліку запасів на підприємствах є:

- 1) контроль за повнотою оприбуткування матеріальних цінностей та їх зберіганням на різних стадіях їх обробки;
- 2) правильна оцінка виробничих запасів;
- 3) контроль за всіма витратами, пов'язаними з придбанням запасів та визначення їх первісної вартості;
- 4) дотримання методології обліку витрат на виробництво продукції та її калькуляція протягом року;
- 5) своєчасне документальне оформлення руху продукції;
- 6) відображення операцій випуску і реалізації готової продукції в регістрах поточного обліку;
- 7) визначення стану розрахунків з покупцями і замовниками, отримання реальних даних про кількість і якість випущеної продукції.

Оперативний облік за надходженням та використанням виробничих запасів неможливий без застосування комп'ютерної техніки для обробки інформації. Інформаційні технології дозволяють здійснювати пошук, збір, накопичення, зберігання і обробку інформації.

Використання комп'ютерної техніки в бухгалтерському обліку суттєво полегшує роботу бухгалтерів і значно покращує його організацію на підприємстві.

Застосування в обліку комп'ютерних технологій підвищує продуктивність праці бухгалтерів і значно покращує його організацію на підприємстві.

Автоматизація обліку забезпечує позитивні зміни до технології роботи бухгалтерії. Один виконавець поєднує функції декількох суміжних ділянок обліку, наприклад, касир не лише виписує прибуткові та видаткові касові ордери, а й розносить суми по облікових регістрах. Те ж саме відбувається при обробці одного первинного документа, що стосується декількох ділянок обліку. При здійсненні оплати послуг постачальнику платіжним дорученням одночасно можна обробити і рахунок постачальника, дані якого розносяться по об'єктах та шифрах аналітичного обліку. При цьому одразу ж формуються відомості про витрати на виробництво. Всі названі вище операції може виконати одна людина, до того ж, тільки вона відповідає за результати своєї роботи [1].

Автоматизована обробка даних з обліку виробничих запасів на практиці забезпечується різними способами:

- розробленням спеціальною формою на замовлення управлінської інформаційної системи підприємства (у тому числі й інформаційної системи обліку);
- придбанням універсального програмного комплексу (або окремого його модуля) на ринку програмного забезпечення;
- автоматизацією облікового процесу силами фахівців підрозділу з автоматизованого оброблення даних підприємства;
- використанням табличних процесорів обліковими працівниками для забезпечення автоматизованого рішення окремих задач конкретної ділянки обліку [1].

Спеціалізовані бухгалтерські програми дозволяють:

1) складати оборотну відомість і баланс у будь-який момент часу при будь-якій кількості введених господарських операцій. Це надає можливість у процесі обліку складати кілька проміжних оборотних відомостей для визначення собівартості продукції з врахуванням незавершеного виробництва, обороту реалізації, прибутку, окремих податків тощо;

2) у будь-який момент часу коригувати господарські операції (змінювати суму, дату, зміст і коментарі);

3) доповнювати журнал операцій новими операціями в будь-якому місці і порядку;

4) будувати різноманітні звіти на підставі журналу операцій.

Одним із напрямів підвищення контрольних функцій операцій з матеріальними запасами є удосконалення складання і обробки первинної

документації. Тобто, по-перше, всі первинні документи щодо надходження та вибуття матеріальних запасів вводяться і обробляються за допомогою програми, внаслідок чого зникає необхідність перенесення даних з первинних документів в облікові реєстри; по-друге, одні й ті ж дані можуть автоматично потрапляти у взаємопов'язані документи.

Комп'ютерна техніка недостатньо використовується під час проведення інвентаризації. Навіть на тих підприємствах, де автоматизація обліку знаходиться на достатньо високому рівні, комп'ютерна техніка під час проведення інвентаризації та оформленні її результатів не використовується [2].

Отже, особливого значення сьогодні набуває детальний аналітичний та кількісний облік виробничих запасів. Ці особливості полягають у тому, що матеріальні запаси обліковуються не лише за кількістю і сумою, а й за окремими коморами, матеріально-відповідальними особами та іншими об'єктами.

Усе це вимагає від бухгалтерів, матеріально-відповідальних осіб та керівників підприємства вживати заходи щодо вдосконалення обліку матеріалів. Перш за все – це впровадження засобів автоматизації з урахуванням особливостей діяльності підприємства. Автоматизація обліку надасть можливість підвищувати достовірність і оперативність інформації про залишки і рух запасів та оперативно вирішувати питання контролю за наявністю та рухом виробничих запасів.

Висновки. Упровадження комп'ютерних програм для ведення обліку в наш час є невід'ємним компонентом у діяльності підприємства. Адже від оперативності, точності і якості обробки фінансово-господарської інформації залежить кінцевий результат діяльності підприємства, що визначає отримання прибутку. Проте слід зазначити, що впровадження бухгалтерської програми є удосконалення обліку у тому випадку, коли в результаті цього впровадження підвищиться ефективність обліку і поліпшиться якість його ведення на підприємстві.

Бібліографічний список: 1. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посібник / С.В. Івахненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349 с. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Текст], затверджений наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 року, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>. 3. Мурашко О.В. Облік використання матеріальних запасів на виробництві в умовах впровадження ЕОМ

[Електронний ресурс] / О.В. Мурашко // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2008_10/murash.htm.

4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с. 5. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України: підручник для студ. вузів екон. спец. / Н.М. Ткаченко. – 5-те вид. допов. і перероб. – К.: А.С.К, 2000. – 578 с.

Чуб Ю.В. Організація обліку виробничих запасів в інформаційному середовищі. Досліджено засади обліку виробничих запасів, виявлено недоліки в організації обліку та запропоновано шляхи їх вдосконалення. Розглянуто проблеми організації та обліку виробничих запасів на підприємстві в умовах його автоматизації.

Chub Y. Organization of production stock accounting in the information environment. Investigated the principles of accounting inventory revealed shortcomings in the accounting and suggests ways to improve them. The problems of organization and accounting of inventory in the company in terms of its automation.